

Міністерство освіти і науки України
Таврійський національний університет імені В.І. Вернадського
Навчально-науковий гуманітарний інститут
Кафедра медичної реабілітації, валеології та оздоровчих технологій в спорті

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор навчально-наукового
гуманітарного інституту

Сергій ГУБАРЄВ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ВБ 11. Ерготерапія при захворюваннях нервової системи

рівень вищої освіти Перший (бакалаврський)
галузь знань I Охорона здоров'я та соціальне забезпечення
спеціальність I7 Терапія та реабілітація
освітньо-професійна програма «Фізична терапія, ерготерапія»
форма(и) здобуття освіти денна

Київ-2025 рік

ЗМІСТ

1	Загальна інформація про навчальну дисципліну	4
2	Опис навчальної дисципліни	5
2.1	Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни	5
2.2	Міждисциплінарні зв'язки:	6
3	Перелік компетентностей, яких набувають здобувачі при вивченні дисципліни відповідно до освітньої програми	7
4	Програмні результати навчання відповідно до освітньої програми	7
5	Структура та обсяг навчальної дисципліни	7
5.1	Тематика семінарських занять	9
5.2	Тематика практичних занять	11
5.3	Тематика лабораторних занять	11
5.4	Тематика самостійної роботи здобувачів	11
6	Інформація про індивідуальне завдання	13
7	Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни	15
8	Політика дисципліни	16
9	Система та критерії оцінювання результатів навчання здобувача	18
9.1	Види контролю, які використовуються під час вивчення дисципліни, та форма підсумкового (семестрового) контролю за навчальною дисципліною.	18
9.2	Методи контролю та оцінювання	19
9.3	Критерії оцінювання навчальної діяльності здобувачів, в межах окремих видів навчальних занять, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.	19
9.4	Особливості набору балів за видами навчальної діяльності здобувача для кожної форми підсумкового (семестрового) контролю.	22
9.5	Шкала оцінювання результатів підсумкового контролю, що використовується в Університеті	23
10	Рекомендовані джерела інформації	24

1 Загальна інформація про навчальну дисципліну

1.1. Назва навчальної дисципліни, код в освітній програмі	Ерготерапія при захворюваннях нервової системи, ВБ11
1.2. Статус навчальної дисципліни	Вибіркова дисципліна професійної підготовки
1.3. Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	4-й рік навчання, 8-й семестр
1.4. Обсяг навчальної дисципліни за формами здобуття освіти	очна (денна)
Кількість кредитів	4
Загальна кількість годин, в тому числі:	120
• аудиторні години	40
лекції	20
семінарські заняття	20
• самостійна робота	80
1.5. Вид підсумкового (семестрового) контролю	залік
1.6. Інформація про консультації	Згідно затвердженого графіка консультацій
1.7. Мова викладання	українська
1.8. Прізвище, ім'я, по батькові викладача(ів) (науковий ступінь, вчене звання)	Кандидат медичних наук, доцент Шитіков Тимофій Олександрович
1.9. Контактна інформація викладача	shytikov.tymofii@tnu.edu.ua

2 Опис навчальної дисципліни

Анотація дисципліни

Дисципліна «Ерготерапія при захворюваннях нервової системи» є вибірковою освітньою компонентою професійної підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності І7 Терапія та реабілітація. Вона спрямована на формування системних теоретичних знань і практичних навичок з організації та реалізації ерготерапевтичного процесу у пацієнтів із захворюваннями та ушкодженнями нервової системи.

Зміст дисципліни охоплює анатомо-функціональні та нейрофізіологічні основи нервової системи, методи ерготерапевтичного обстеження, оцінювання сенсорної інтеграції, когнітивних функцій і активностей повсякденного життя, а також сучасні моделі та концепції ерготерапії. Особлива увага приділяється клінічним аспектам ерготерапевтичного втручання при гострих порушеннях мозкового кровообігу, черепно-мозковій та спинномозковій травмі, нейродегенеративних захворюваннях, синдромі відштовхування та інших неврологічних станах.

Дисципліна орієнтована на формування здатності майбутніх фахівців планувати, реалізовувати та оцінювати ефективність ерготерапевтичних втручань з урахуванням індивідуальних потреб пацієнта, принципів мультидисциплінарної взаємодії та біопсихосоціального підходу. У процесі навчання здобувачі вищої освіти набувають умінь аналізувати клінічні випадки, підбирати адекватні ерготерапевтичні стратегії, спрямовані на відновлення заняттєвої активності, самообслуговування, соціальної участі та якості життя осіб з неврологічними порушеннями.

Навчання здійснюється у формі лекцій і семінарських занять із використанням усного опитування, тестового контролю за модулями, виконання рефератів, презентації та практичних робіт. Підсумковий контроль проводиться у формі заліку.

2.1 Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Ерготерапія при захворюваннях нервової системи» є формування у здобувачів вищої освіти системних теоретичних знань і практичних умінь щодо організації та реалізації ерготерапевтичного процесу у пацієнтів із захворюваннями та ушкодженнями нервової системи, спрямованого на відновлення або компенсацію порушених функцій, підвищення рівня самообслуговування, заняттєвої активності, соціальної участі та якості життя.

Завдання вивчення дисципліни

Основними завданнями дисципліни є:

– ознайомлення здобувачів вищої освіти з анатомо-функціональними та нейрофізіологічними основами діяльності нервової системи в контексті ерготерапії;

- формування уявлень про сучасні моделі, концепції та принципи ерготерапевтичної практики в неврології;
- засвоєння методів ерготерапевтичного обстеження, оцінювання сенсорної інтеграції, когнітивних функцій та активностей повсякденного життя;
- оволодіння підходами до планування, реалізації та оцінювання ефективності ерготерапевтичних втручань при різних неврологічних захворюваннях і станах;
- розвиток навичок клінічного мислення, аналізу клінічних випадків та роботи у складі мультидисциплінарної команди;
- формування здатності взаємодіяти з пацієнтом, його родиною та фахівцями суміжних спеціальностей у процесі реабілітації.

Цілі вивчення дисципліни

У результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти повинні набути здатності:

- застосовувати теоретичні знання з ерготерапії при захворюваннях нервової системи у професійній діяльності;
- обґрунтовано обирати ерготерапевтичні методи та стратегії відповідно до клінічного стану пацієнта;
- планувати та реалізовувати ерготерапевтичні втручання при гострих і хронічних неврологічних порушеннях;
- оцінювати результати ерготерапевтичного втручання та коригувати програму реабілітації;
- сприяти адаптації середовища, відновленню самостійності та соціальної інтеграції осіб із захворюваннями нервової системи.

2.2 Міждисциплінарні зв'язки:

Пререквізити дисципліни

ОК 10. Анатомія та фізіологія людини

ОК 13. Біомеханіка та клінічна кінезіологія

ОК 14. Основи фізичної терапії. Вступ до спеціальності

ОК 22. Методи дослідження у фізичній терапії

ОК 25. Фізична терапія, ерготерапія при захворюваннях нервової системи

ОК 34. Основи ерготерапії

Постреквізити дисципліни

ОК 33. Організація надання реабілітаційної допомоги особам з особливими потребами

ОК 38. Організація реабілітаційних заходів постраждалим внаслідок бойових дій

Формат проведення дисципліни

Дисципліна «Ерготерапія при захворюваннях нервової системи» є вибірковою дисципліною професійної підготовки здобувачів вищої освіти спеціальності І7 Терапія та реабілітація. Навчальний процес організовується у

змішаному форматі з поєднанням очного та дистанційного навчання із використанням цифрових освітніх платформ Google Classroom та Google Meet.

Видами навчальних занять є лекції та семінарські заняття. Лекційні заняття спрямовані на формування системного теоретичного розуміння ерготерапії при захворюваннях нервової системи, семінарські заняття – на закріплення навчального матеріалу, розвиток клінічного мислення та формування практичних навичок аналізу ерготерапевтичних втручань.

Поточний контроль здійснюється у формі усного опитування під час семінарських занять та перевірки виконання індивідуальних завдань. Проміжний контроль передбачає проведення тестування після вивчення кожного модуля. Підсумковий контроль з дисципліни проводиться у формі заліку.

У межах дисципліни передбачено виконання таких форм завдань: два реферати за темами 1.1 та 1.3, одну презентацію за темою 1.2, а також сім практичних завдань (ситуативних кейсів) за темами 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5, 2.6 та 2.7. Виконання завдань може здійснюватися як в аудиторному форматі, так і з використанням дистанційних технологій у середовищі Google Classroom із проведенням онлайн-занять та консультацій у Google Meet.

Такий формат проведення дисципліни забезпечує гнучкість навчального процесу, поєднання теоретичної і практичної підготовки та можливість ефективної комунікації між викладачем і здобувачами вищої освіти.

3 Перелік компетентностей, яких набувають здобувачі при вивченні дисципліни відповідно до освітньої програми

Вибіркова дисципліна професійної підготовки

4 Програмні результати навчання відповідно до освітньої програми

Вибіркова дисципліна професійної підготовки

5 Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма навчання			
	усього годин	у тому числі		
Л		Сем	СР	
1	2	3	4	5
МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОЦІНЮВАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ЕРГОТЕРАПІЇ В НЕВРОЛОГІЇ	36	6	6	24
Тема 1.1. Анатомія нервової системи. Анатомія центральної нервової системи. Анатомія периферичної нервової системи. Особливості будови нервової системи	12	2	2	8
Тема 1.2. Обстеження в неврології. Визначення чутливості	12	2	2	8

1	2	3	4	5
та сенсорної інтеграції. Визначення чутливості. Ерготерапія. Основні концепції практики ерготерапевта. Нейрофізіологічне обстеження. Визначення чутливості та сенсорної інтеграції				
Тема 1.3. Основні концепції практики ерготерапевта. ADL-модель. Заняттєва активність. Активність повсякденного життя та заняттєва активність. Основні концепції практики ерготерапевта. ADL-модель заняттєвої активності. Робота ерготерапевта в мультидисциплінарній команді	12	2	2	8
МОДУЛЬ 2. КЛІНІЧНА ЕРГОТЕРАПІЯ ПРИ ЗАХВОРЮВАННЯХ НЕРВОВОЇ СИСТЕМИ	84	14	14	56
Тема 2.1. Моделі надання реабілітаційних послуг. Модель заняттєвої активності людини (Kielhofner, 2002). Канадська модель виконання завдання. Модель Kawa. Розбір та порівняння моделей надання реабілітаційних послуг	12	2	2	8
Тема 2.2. Методи обстеження при порушенні когнітивних функцій та оцінка активності повсякденного життя. Обстеження при порушенні когнітивних функцій. Ерготерапевтичне втручання для хворих з порушеннями когнітивних функцій. Шкала MoCA. Оцінка активності повсякденного життя. Шкали та опитувальники. Профіль ерготерапевта. Розбір клінічного випадку	12	2	2	8
Тема 2.3. Гостре порушення мозкового кровообігу. Ерготерапевтичне втручання. Гостре порушення мозкового кровообігу: етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина. Ерготерапевтичне втручання при гострому порушенні мозкового кровообігу. Дзеркальна терапія як метод ерготерапевтичного втручання. Підхід мультидисциплінарної команди	12	2	2	8
Тема 2.4. Ерготерапевтичне втручання при спинномозковій травмі. Ерготерапевтичне втручання при спинномозковій травмі. Підхід мультидисциплінарної команди. Профіль ерготерапевта. Розбір клінічного випадку	12	2	2	8
Тема 2.5. Робота ерготерапевта при черепно-мозковій травмі. Черепно-мозкова травма: класифікація, клінічна картина. Ерготерапевтичне втручання при черепно-мозковій травмі. Підхід мультидисциплінарної команди. Профіль ерготерапевта. Розбір клінічного випадку	12	2	2	8
Тема 2.6. Робота ерготерапевта при хворобі Паркінсона. Хвороба Паркінсона: етіологія, патогенез, класифікація, клінічна картина. Ерготерапевтичне втручання при хворобі Паркінсона. Профіль ерготерапевта. Розбір клінічного випадку	12	2	2	8
Тема 2.7. Ерготерапевтичне втручання для хворих із синдромом відштовхування (Push syndrome). Ерготерапевтичне втручання для хворих із синдромом	12	2	2	8

1	2	3	4	5
відштовхування. Профіль ерготерапевта. Розбір клінічного випадку				
РАЗОМ	<i>годин</i>	120	20	20
	<i>кредитів</i>	4		
<i>Підсумковий (семестровий) контроль</i>	<i>залік</i>			

5.1 Тематика семінарських занять

П/н	Теми семінарських занять	Кількість годин
		Очна (денна)
1.	<p>Тема 1.1. Анатомія нервової системи (1 семінарське заняття, 2 год) Семінарське заняття №1 <i>Мета заняття:</i> сформуванню у здобувачів вищої освіти цілісне уявлення про анатомічну будову центральної та периферичної нервової системи як основу ерготерапевтичної практики при неврологічних захворюваннях. <i>Зміст заняття:</i> – обговорення анатомії центральної нервової системи; – аналіз будови та функцій периферичної нервової системи; – визначення анатомо-функціональних передумов порушення рухових, сенсорних і когнітивних функцій; – зв'язок анатомії нервової системи з ерготерапевтичними втручаннями</p>	2
2.	<p>Тема 1.2. Обстеження в неврології. Визначення чутливості та сенсорної інтеграції (1 семінарське заняття, 2 год) Семінарське заняття №2 <i>Мета заняття:</i> сформуванню у здобувачів вищої освіти уявлення про методи ерготерапевтичного та нейрофізіологічного обстеження з акцентом на оцінювання чутливості та сенсорної інтеграції. <i>Зміст заняття:</i> – обговорення поняття чутливості та сенсорної інтеграції; – аналіз основних методів неврологічного обстеження; – роль сенсорної оцінки в ерготерапії; – розбір клінічних прикладів порушень сенсорної інтеграції</p>	2
3.	<p>Тема 1.3. Основні концепції практики ерготерапевта. ADL-модель. Заняттєва активність (1 семінарське заняття, 2 год) Семінарське заняття №3 <i>Мета заняття:</i> сформуванню розуміння заняттєвої активності та ADL-моделі як базових концепцій ерготерапевтичної практики при неврологічних захворюваннях. <i>Зміст заняття:</i> – обговорення поняття активностей повсякденного життя; – аналіз ADL-моделі заняттєвої активності; – роль ерготерапевта у мультидисциплінарній команді; – приклади застосування концепцій у клінічній практиці</p>	2

П/н	Теми семінарських занять	Кількість годин
		Очна (денна)
4.	<p>Тема 2.1. Моделі надання реабілітаційних послуг (1 семінарське заняття, 2 год) Семінарське заняття №4 <i>Мета заняття:</i> сформувати у здобувачів вищої освіти здатність аналізувати та застосовувати різні моделі надання реабілітаційних послуг в ерготерапії. <i>Зміст заняття:</i> – розгляд моделі заняттєвої активності людини (Kielhofner); – аналіз Канадської моделі виконання завдання; – ознайомлення з моделлю Kawa; – порівняння моделей та їх клінічне застосування</p>	2
5.	<p>Тема 2.2. Методи обстеження при порушенні когнітивних функцій та оцінка активності повсякденного життя (1 семінарське заняття, 2 год) Семінарське заняття №5 <i>Мета заняття:</i> сформувати навички оцінювання когнітивних функцій та активностей повсякденного життя в ерготерапевтичній практиці. <i>Зміст заняття:</i> – обговорення основних когнітивних порушень; – аналіз методів ерготерапевтичного обстеження; – використання шкали MoCA та інших інструментів; – розбір клінічного випадку</p>	2
6.	<p>Тема 2.3. Гостре порушення мозкового кровообігу. Ерготерапевтичне втручання (1 семінарське заняття, 2 год) Семінарське заняття №6 <i>Мета заняття:</i> сформувати уявлення про ерготерапевтичні втручання при гострому порушенні мозкового кровообігу на різних етапах реабілітації. <i>Зміст заняття:</i> – аналіз клінічних проявів гострого порушення мозкового кровообігу; – обговорення принципів ерготерапевтичного втручання; – застосування дзеркальної терапії; – роль мультидисциплінарної команди</p>	2
7.	<p>Тема 2.4. Ерготерапевтичне втручання при спинномозковій травмі (1 семінарське заняття, 2 год) Семінарське заняття №7 <i>Мета заняття:</i> сформувати у здобувачів вищої освіти розуміння особливостей ерготерапії при спинномозковій травмі. <i>Зміст заняття:</i> – обговорення функціональних порушень при спинномозковій травмі; – аналіз ерготерапевтичних стратегій; – роль профілю ерготерапевта; – розбір клінічного випадку</p>	2

П/н	Теми семінарських занять	Кількість годин
		Очна (денна)
8.	Тема 2.5. Робота ерготерапевта при черепно-мозковій травмі (1 семінарське заняття, 2 год) Семінарське заняття №8 <i>Мета заняття:</i> сформувати здатність аналізувати та планувати ерготерапевтичне втручання при черепно-мозковій травмі. <i>Зміст заняття:</i> – характеристика черепно-мозкової травми; – аналіз клінічних проявів; – принципи ерготерапевтичного втручання; – міждисциплінарна взаємодія	2
9.	Тема 2.6. Робота ерготерапевта при хворобі Паркінсона (1 семінарське заняття, 2 год) Семінарське заняття №9 <i>Мета заняття:</i> сформувати уявлення про специфіку ерготерапевтичної допомоги пацієнтам з хворобою Паркінсона. <i>Зміст заняття:</i> – обговорення етіології та клінічної картини хвороби Паркінсона; – аналіз ерготерапевтичних втручань; – підтримка самостійності пацієнтів; – розбір клінічного випадку	2
10.	Тема 2.7. Ерготерапевтичне втручання для хворих із синдромом відштовхування (Push syndrome) (1 семінарське заняття, 2 год) Семінарське заняття №10 <i>Мета заняття:</i> сформувати у здобувачів вищої освіти розуміння підходів ерготерапевтичного втручання при синдромі відштовхування. <i>Зміст заняття:</i> – обговорення клінічних проявів синдрому відштовхування; – аналіз ерготерапевтичних методів корекції; – роль профілю ерготерапевта; – розбір клінічного випадку	2
	Всього	20

5.2 Тематика практичних занять

Практичні заняття програмою не передбачені.

5.3 Тематика лабораторних занять

Лабораторні заняття програмою не передбачені.

5.4 Тематика самостійної роботи здобувачів

№ з/п	Зміст навчального матеріалу	Вид діяльності	Кількість годин
1	Тема 1.1. Анатомія нервової системи	Самостійне опрацювання лекційних і семінарських матеріалів; аналіз анатомії	8

		центральної та периферичної нервової системи у контексті ерготерапії; систематизація основних понять; підготовка реферату за темою; підготовка до усного опитування	
2	Тема 1.2. Обстеження в неврології. Визначення чутливості та сенсорної інтеграції	Опрацювання навчально-методичних матеріалів; аналіз методів нейрофізіологічного та ерготерапевтичного обстеження; узагальнення підходів до оцінювання чутливості та сенсорної інтеграції; підготовка мультимедійної презентації; підготовка до тестового контролю за модулем	8
3	Тема 1.3. Основні концепції практики ерготерапевта. ADL-модель. Заняттєва активність	Самостійне опрацювання теоретичних матеріалів; аналіз концепцій ерготерапії та ADL-моделі; узагальнення ролі заняттєвої активності у неврореабілітації; підготовка реферату; підготовка до усного опитування	8
4	Тема 2.1. Моделі надання реабілітаційних послуг	Опрацювання лекційних і семінарських матеріалів; аналіз моделей надання реабілітаційних послуг (МОНО, СМОР, Кава); узагальнення їх застосування в ерготерапії; виконання практичної роботи; підготовка до усного опитування на семінарському занятті	8
5	Тема 2.2. Методи обстеження при порушенні когнітивних функцій та оцінка активності повсякденного життя	Самостійне опрацювання навчальних матеріалів; аналіз когнітивних порушень та методів їх оцінювання; узагальнення підходів до оцінки ADL; виконання практичної роботи; підготовка до тестового контролю за модулем	8
6	Тема 2.3. Гостре порушення мозкового кровообігу. Ерготерапевтичне втручання	Опрацювання лекційного та семінарського матеріалу; аналіз клінічних проявів гострого порушення мозкового кровообігу; обґрунтування ерготерапевтичних втручань; виконання практичної роботи; підготовка до усного опитування	8
7	Тема 2.4. Ерготерапевтичне втручання при спинномозковій травмі	Самостійне опрацювання навчально-методичних матеріалів; аналіз функціональних порушень при спинномозковій травмі; обґрунтування ерготерапевтичних стратегій; виконання практичної роботи; підготовка до усного опитування на семінарському занятті	8
8	Тема 2.5. Робота ерготерапевта при черепно-мозковій травмі	Опрацювання лекційних і семінарських матеріалів; аналіз особливостей перебігу черепно-мозкової травми; обґрунтування підходів до ерготерапевтичного втручання; виконання практичної роботи;	8

		підготовка до тестового контролю за модулем	
9	Тема 2.6. Робота ерготерапевта при хворобі Паркінсона	Самостійне опрацювання навчальних матеріалів; аналіз клінічних проявів хвороби Паркінсона; узагальнення ерготерапевтичних методів підтримки заняттєвої активності; виконання практичної роботи; підготовка до усного опитування	8
10	Тема 2.7. Ерготерапевтичне втручання для хворих із синдромом відштовхування (Push syndrome)	Опрацювання теоретичного матеріалу; аналіз особливостей синдрому відштовхування; узагальнення підходів до ерготерапевтичної корекції; виконання практичної роботи; підготовка до підсумкового контролю (заліку)	8
		Всього	80

6 Інформація про індивідуальне завдання

Робочою програмою навчальної дисципліни «Ерготерапія при захворюваннях нервової системи» передбачено виконання індивідуальних навчальних завдань як складової поточного та проміжного контролю результатів навчання. Індивідуальні завдання спрямовані на поглиблення та систематизацію знань здобувачів вищої освіти щодо теоретичних, організаційно-методичних і клінічних засад ерготерапії в неврології, формування здатності оцінювати функціональний стан пацієнтів із захворюваннями нервової системи, аналізувати порушення заняттєвої активності та обґрунтовувати вибір ерготерапевтичних втручань з урахуванням клінічного перебігу захворювання, етапу реабілітації та принципів безпеки.

Виконання індивідуальних завдань сприяє розвитку аналітичного та клінічного мислення, уміння працювати з клініко-реабілітаційними моделями, оцінювальними шкалами та сучасними підходами ерготерапії, узагальнювати наукову інформацію і застосовувати її у професійній діяльності ерготерапевта.

6.1 Орієнтовні теми практичних завдань (ситуативних кейсів)

Практичні роботи мають аналітико-прикладний характер і спрямовані на формування професійних умінь оцінювання функціонального та когнітивного стану пацієнтів із захворюваннями нервової системи, планування та обґрунтування ерготерапевтичних втручань з позицій заняттєвої активності, міждисциплінарної взаємодії та доказової практики.

Орієнтовні завдання до практичних робіт:

1. Аналіз моделей надання реабілітаційних послуг (МОНО, СМОР, Kawa) та обґрунтування їх застосування в ерготерапії при неврологічних порушеннях.
2. Оцінювання когнітивних функцій та активностей повсякденного життя пацієнта з неврологічними порушеннями з використанням стандартизованих шкал.

3. Аналіз функціональних обмежень та планування ерготерапевтичного втручання у пацієнтів після гострого порушення мозкового кровообігу.
4. Обґрунтування ерготерапевтичних стратегій відновлення самообслуговування та мобільності при спинномозковій травмі.
5. Планування ерготерапевтичного втручання при черепно-мозковій травмі з урахуванням когнітивних, сенсорних і поведінкових порушень.
6. Оцінювання заняттєвих обмежень та розроблення ерготерапевтичних втручань при хворобі Паркінсона.
7. Аналіз клінічної ситуації та підбір ерготерапевтичних методів корекції при синдромі відштовхування (Push syndrome).

6.2 Орієнтовні теми рефератів

Реферати спрямовані на поглиблення теоретичних знань, формування клінічного мислення та здатності інтегрувати концептуальні, організаційно-методичні й практичні засади ерготерапії при захворюваннях нервової системи у професійну діяльність ерготерапевта.

Орієнтовні теми рефератів:

1. Ерготерапія при захворюваннях нервової системи як складова сучасної медичної реабілітації.
2. Місце та роль ерготерапевта у мультидисциплінарній команді неврореабілітації.
3. Заняттєва активність як ключове поняття ерготерапії у неврології.
4. ADL-модель у практиці ерготерапії при неврологічних захворюваннях.
5. Концептуальні моделі ерготерапії та їх клінічне застосування.
6. Принципи планування ерготерапевтичного втручання при неврологічних порушеннях.
7. Роль ерготерапії у відновленні самообслуговування та соціальної участі пацієнтів.
8. Оцінювання ефективності ерготерапевтичних втручань у неврології.
9. Біопсихосоціальний підхід у ерготерапії при захворюваннях нервової системи.
10. Якість життя як ціль ерготерапевтичного процесу у неврореабілітації.

6.3 Орієнтовні теми презентацій

Мультимедійні презентації спрямовані на візуалізацію методів ерготерапевтичного обстеження, оцінювання чутливості, сенсорної інтеграції та функціонального стану пацієнтів із захворюваннями нервової системи.

Орієнтовні теми презентацій:

1. Методи ерготерапевтичного обстеження в неврології.
2. Оцінювання чутливості та сенсорної інтеграції в практиці ерготерапевта.
3. Сенсорні порушення при захворюваннях нервової системи та підходи до їх оцінки.
4. Нейрофізіологічні основи сенсорної інтеграції.
5. Роль сенсорної оцінки у плануванні ерготерапевтичного втручання.
6. Інструменти оцінювання сенсорних функцій у ерготерапії.

7. Клінічні приклади порушень сенсорної інтеграції та їх значення для заняттєвої активності.
8. Місце сенсорної інтеграції у комплексній неврореабілітації.

7 Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

Засоби навчання:

Матеріально-технічне забезпечення навчальної дисципліни «Ерготерапія при захворюваннях нервової системи» відповідає її змісту, професійній спрямованості та програмним результатам навчання і забезпечує формування у здобувачів вищої освіти практичних компетентностей ерготерапевта у роботі з пацієнтами з ураженнями центральної та периферичної нервової системи. Наявне обладнання використовується для оцінювання та відновлення заняттєвої активності, розвитку сенсомоторних функцій, координації, рівноваги, мобільності, самообслуговування та соціальної участі пацієнтів з неврологічними порушеннями з дотриманням принципів безпеки, індивідуалізації та поетапності реабілітаційного процесу.

У процесі викладання дисципліни застосовується реабілітаційне та навчальне обладнання кафедри, яке дозволяє моделювати клініко-реабілітаційні ситуації різного рівня складності, проводити ерготерапевтичне обстеження, планувати та реалізовувати втручання, спрямовані на відновлення або компенсацію порушених функцій, а також формувати практичні навички аналізу функціонального стану та результатів ерготерапевтичного впливу.

Для проведення лекційних, семінарських і практичних занять використовуються:

- шведська стінка Ladas Lider (код LA-14) для виконання вправ, спрямованих на відновлення рухових функцій, постурального контролю та заняттєвої активності;
- степ-платформа Generation Fitness FF22H2B для тренування функціональної мобільності, координації та витривалості;
- реабілітаційні бруси з перешкодами Антон БРХП для навчання та відновлення навичок ходьби;
- інверсійний стіл Fit-On Taurus для відпрацювання окремих положень тіла та розвантаження опорно-рухового апарату;
- реабілітаційні сходи з різним кроком Tia-Sport для відновлення функцій нижніх кінцівок;
- балансувальна платформа кільце SNS YJ05-G для розвитку рівноваги, координації та постуральної стабільності;
- м'ячі для фітнесу FitGo (650 мм) для виконання вправ у різних вихідних положеннях з метою розвитку сенсомоторної інтеграції;
- обважнювачі-манжети для рук і ніг Zelart та FitGo для дозованого функціонального тренування;
- медболи IronMaster (1 кг) та Record Medicine Ball (3 кг) для розвитку сили та витривалості у процесі ерготерапевтичного втручання;

- набір гантелей PowerPlay Fitness Dumbbells (12 кг) для виконання силових і комбінованих вправ;
- масажні ролики EasyFit Grid Roller Extreme та PowerPlay Mini EPP Foam Roller для елементів міофасціального розслаблення та сенсорної стимуляції;
- напівсфери масажні EasyFit для тренування стабілізації та рівноваги;
- валики та напіввалики для реабілітації і масажу EasyFit та 4Fizio;
- масажні м'ячі EasyFit Goober та Zelart Duoball для сенсорної стимуляції та релаксації;
- ролер для ходьби 4Fizio для тренування мобільності та координації;
- планшет дзеркальної терапії Норма-Трейд для застосування методів дзеркальної терапії при неврологічних порушеннях;
- крісло колісне Норма-Трейд як засіб навчання ерготерапевтичному оцінюванню мобільності та самообслуговування;
- ростомір медичний підлоговий Aton РМ-П;
- рулетка спортивна (стрічка мірна) геодезична Star Brand.

Зазначене обладнання забезпечує можливість практичного опрацювання тем дисципліни, зокрема виконання практичних робіт за темами 2.1–2.7, формування навичок оцінювання заняттєвої активності, планування та реалізації ерготерапевтичних втручань при гострих і хронічних захворюваннях нервової системи.

Для реалізації дисципліни у змішаному форматі використовуються цифрові засоби навчання, зокрема платформи Google Classroom та Google Meet, які забезпечують організацію освітнього процесу, доступ до навчально-методичних матеріалів, виконання тестового контролю, подання індивідуальних завдань, проведення онлайн-занять і консультацій.

Інформаційне та навчально-методичне забезпечення:

- 1) Робоча програма навчальної дисципліни
- 2) Силабус дисципліни
- 3) Методичні рекомендації для підготовки до практичних занять та самостійної роботи
- 4) Перелік основної й додаткової літератури вказано в робочій програмі,

8 Політика дисципліни

Політика щодо	Зміст політики
Політика щодо академічної доброчесності	Здобувачі вищої освіти під час вивчення дисципліни «Ерготерапія при захворюваннях нервової системи» зобов'язані дотримуватися принципів академічної доброчесності, самостійності та відповідальності при виконанні всіх видів навчальної діяльності. Письмові роботи, презентації, практичні та аналітико-прикладні завдання мають виконуватися на основі самостійного опрацювання навчального матеріалу з дотриманням норм наукової етики та академічного цитування. Неприпустимими є плагіат, списування, використання чужих результатів без посилання на джерела, фальсифікація даних або формальне відтворення матеріалу

	без його осмислення. У разі виявлення порушень застосовуються заходи відповідно до внутрішніх нормативних документів закладу вищої освіти.
Використання інструментів штучного інтелекту при виконанні завдань з дисципліни	Інструменти штучного інтелекту можуть використовуватися здобувачами вищої освіти як допоміжний засіб для пошуку та попереднього структурування інформації, уточнення термінології, аналізу наукових джерел і підготовки до занять з ерготерапії при захворюваннях нервової системи. Остаточні результати навчальних завдань повинні відображати самостійне клінічне та заняттєво-орієнтоване мислення, розуміння принципів ерготерапевтичного втручання та обґрунтовані власні висновки. Роботи, що містять некоректно використаний або повністю згенерований контент без авторської інтерпретації, не зараховуються.
Використання матеріалів з джерел відкритого доступу	Використання матеріалів з відкритих інформаційних ресурсів дозволяється за умови їх наукової обґрунтованості, актуальності та відповідності тематиці дисципліни «Ерготерапія при захворюваннях нервової системи». Усі запозичені матеріали повинні супроводжуватися коректними бібліографічними посиланнями відповідно до встановлених вимог. Некоректне цитування, відсутність посилань або використання недостовірних джерел розглядається як порушення принципів академічної доброчесності.
Дотримання принципів та норм етики і професійної деонтології	Учасники освітнього процесу зобов'язані дотримуватися норм професійної етики, взаємної поваги та коректної комунікації під час очних і дистанційних занять. Особлива увага приділяється етичному ставленню до питань, пов'язаних із захворюваннями нервової системи, функціональними обмеженнями пацієнтів, обговоренням клінічних випадків та дотриманням принципів конфіденційності навчальної та клінічної інформації.
Відвідування	Відвідування лекційних і семінарських занять є важливою складовою формування професійних компетентностей ерготерапевта у сфері неврореабілітації. Заняття можуть проводитися в очному та дистанційному форматах. У разі пропуску занять з поважних причин здобувач вищої освіти зобов'язаний завчасно повідомити викладача та виконати визначені форми відпрацювання у погоджені строки.
Дедлайни	Навчальні, індивідуальні та самостійні завдання виконуються у строки, визначені робочою програмою дисципліни та оголошені в освітньому середовищі Google Classroom. Недотримання встановлених термінів без обґрунтованих причин може призвести до зниження оцінки або незарахування відповідного виду навчальної роботи.
Визнання та перезарахування здобувачу результатів навчання з навчальної дисципліни	Результати навчання, здобуті здобувачем вищої освіти в інших закладах вищої освіти або в межах програм академічної мобільності, можуть бути визнані та перезараховані за умови відповідності їх змісту та обсягу програмним результатам дисципліни «Ерготерапія при захворюваннях нервової системи» відповідно до

	внутрішніх нормативних документів Університету.
Визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та/або інформальній освіті	Результати навчання, набуті у процесі неформальної та/або інформальної освіти (курси, тренінги, сертифікаційні програми з ерготерапії, неврореабілітації, сенсорної інтеграції, доказової практики), можуть бути зараховані за умови підтвердження їх відповідності програмним результатам дисципліни та проходження встановленої процедури оцінювання (платформи: Physiopedia Plus, Академія НСЗУ, Prometheus)
Порядок відпрацювання пропущених занять	Пропущені лекційні та семінарські заняття відпрацьовуються шляхом виконання індивідуальних аналітико-прикладних завдань, підготовки рефератів, презентацій, виконання практичних робіт або усного опитування за відповідними темами у формах і строки, погоджені з викладачем дисципліни.
Оцінювання	Оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти здійснюється комплексно з урахуванням результатів поточного усного опитування на семінарських заняттях, тестового контролю після кожного модуля, підсумкового контролю у формі заліку, а також якості виконання практичних робіт, рефератів і презентацій відповідно до вимог робочої програми дисципліни «Ерготерапія при захворюваннях нервової системи».

9 Система та критерії оцінювання результатів навчання здобувача

9.1 Види контролю, які використовуються під час вивчення дисципліни, та форма підсумкового (семестрового) контролю за навчальною дисципліною.

Оцінювання результатів навчання з дисципліни «Ерготерапія при захворюваннях нервової системи» здійснюється системно протягом усього періоду навчання та охоплює всі види освітньої діяльності здобувачів вищої освіти, передбачені робочою програмою. Система контролю орієнтована на перевірку рівня сформованості теоретичних знань, практичних умінь і професійного мислення, необхідних для здійснення ерготерапевтичного втручання у пацієнтів з ураженнями центральної та периферичної нервової системи.

Поточний контроль проводиться під час семінарських занять і спрямований на оцінювання регулярності навчальної роботи, розуміння ключових теоретичних положень ерготерапії в неврології, активності здобувачів вищої освіти в обговоренні клінічно орієнтованих ситуацій та здатності аргументовано обґрунтовувати вибір ерготерапевтичних підходів. У межах поточного контролю враховуються результати усного опитування, виконання та захист практичних робіт, а також якість підготовки рефератів і мультимедійних презентацій відповідно до тем дисципліни.

Проміжний контроль здійснюється після завершення вивчення кожного навчального модуля у формі тестування. Його метою є перевірка цілісності засвоєння програмного матеріалу, рівня розуміння основних понять, моделей і принципів ерготерапії, а також здатності інтегрувати теоретичні знання з практичними аспектами оцінювання та відновлення заняттєвої активності пацієнтів.

Підсумковий контроль з дисципліни проводиться у формі заліку. До складання заліку допускаються здобувачі вищої освіти, які виконали всі передбачені робочою програмою види навчальної діяльності та продемонстрували досягнення визначених програмних результатів навчання. Підсумкова оцінка формується на основі результатів поточного та проміжного контролю відповідно до затверджених критеріїв оцінювання.

9.2 Методи контролю та оцінювання

Для оцінювання результатів навчання з дисципліни «Ерготерапія при захворюваннях нервової системи» застосовується поєднання різних методів контролю, що забезпечують комплексну та об'єктивну перевірку рівня підготовки здобувачів вищої освіти. Такий підхід дає змогу оцінити як глибину теоретичних знань, так і сформованість професійних умінь, необхідних для майбутньої практичної діяльності ерготерапевта у сфері неврореабілітації.

Основними методами контролю є усне опитування під час семінарських занять, оцінювання виконання та захисту практичних робіт аналітико-прикладного характеру, перевірка письмових рефератів і мультимедійних презентацій, а також тестовий контроль за результатами опрацювання навчальних модулів. У процесі оцінювання враховується здатність здобувачів вищої освіти аналізувати функціональні, когнітивні та сенсорні порушення, коректно використовувати фахову термінологію, логічно структурувати матеріал та формулювати обґрунтовані професійні висновки щодо ерготерапевтичного втручання.

Застосування різноманітних методів контролю створює умови для прозорого й неупередженого оцінювання навчальних досягнень, сприяє активній взаємодії учасників освітнього процесу у змішаному форматі навчання та забезпечує своєчасний зворотний зв'язок між викладачем і здобувачами вищої освіти з метою коригування навчального процесу та індивідуальної освітньої траєкторії.

9.3 Критерії оцінювання навчальної діяльності здобувачів, в межах окремих видів навчальних занять, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни.

Оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти з дисципліни «Ерготерапія при захворюваннях нервової системи» здійснюється з урахуванням рівня сформованості теоретичних знань з основ ерготерапії в

неврології, здатності аналізувати порушення заняттєвої активності, сенсорних, когнітивних і моторних функцій, а також уміння обґрунтовувати вибір ерготерапевтичних втручань відповідно до клінічної ситуації, етапу реабілітації та індивідуальних потреб пацієнта.

Під час оцінювання враховується самостійність мислення, логічність і послідовність викладу матеріалу, коректність використання професійної термінології, здатність інтегрувати теоретичні положення з практичними завданнями ерготерапії, а також дотримання принципів академічної доброчесності.

Критерії оцінювання захисту рефератів та мультимедійної презентації

1 бал – робота не забезпечує цілісного розкриття теми; матеріал має описовий або фрагментарний характер; відсутній аналіз заняттєвої активності, ерготерапевтичних моделей або клінічного контексту; структура роботи невиразна; допущені помилки у фаховій термінології; під час захисту здобувач демонструє поверхове розуміння предмета дисципліни.

2 бали – робота загалом відповідає темі; основні положення викладені коректно, однак аналіз є обмеженим або недостатньо глибоким; логіка викладу збережена частково; під час захисту здобувач демонструє базове розуміння матеріалу, проте аргументація та висновки потребують уточнення або розширення.

3 бали – робота повністю відповідає темі та меті; матеріал структурований, логічно викладений і аналітично опрацьований; продемонстровано розуміння концепцій ерготерапії, заняттєвої активності та їх практичного застосування; термінологія використовується коректно; під час захисту здобувач аргументовано обґрунтовує власні висновки та пов'язує теоретичні положення з професійною діяльністю ерготерапевта.

Критерії оцінювання усних відповідей під час семінарських занять

1 бал – відповідь є непослідовною або неповною; здобувач не орієнтується в базових поняттях ерготерапії при захворюваннях нервової системи; допускає суттєві помилки у поясненні механізмів порушення функцій та підходів до ерготерапевтичного втручання.

2 бали – відповідь загалом відповідає поставленому запитанню, однак має переважно відтворювальний характер; аналіз клінічних і заняттєвих аспектів є поверховим; можливі неточності у використанні професійної термінології.

3 бали – відповідь є повною, логічно побудованою та аргументованою; здобувач демонструє розуміння теоретичних і практичних засад ерготерапії в неврології; коректно використовує фахову термінологію та формулює обґрунтовані професійні судження.

Критерії оцінювання доповнень до відповідей під час семінарського обговорення

1 бал – доповнення є загальним, фрагментарним або формальним; не містить аналітичних елементів та має слабкий зв'язок із темою заняття.

2 бали – доповнення є доречним і змістовним; логічно пов’язане з темою семінару; розширює або уточнює основну відповідь; демонструє розуміння заняттєво-орієнтованих і клінічних аспектів ерготерапії.

Критерії оцінювання виконання практичних завдань (ситуативних кейсів)

Оцінювання практичних робіт з дисципліни «Ерготерапія при захворюваннях нервової системи» здійснюється з урахуванням здатності здобувачів оцінювати функціональні, когнітивні та сенсорні порушення, визначати пріоритети заняттєвої активності, планувати ерготерапевтичні втручання та формулювати обґрунтовані висновки.

4 бали – практичну роботу виконано повністю відповідно до завдання; продемонстровано системне розуміння ерготерапевтичного процесу; аналіз є послідовним, аргументованим і клінічно доцільним; висновки логічні та обґрунтовані; під час захисту здобувач упевнено пояснює прийняті рішення.

2–3 бали – практичну роботу виконано загалом правильно, однак аналіз є недостатньо розгорнутим або містить окремі неточності у визначенні пріоритетів заняттєвої активності чи виборі ерготерапевтичних стратегій; під час захисту пояснення потребують уточнення.

1 бал – практичну роботу виконано частково або з істотними помилками; аналіз має поверховий характер; відсутнє обґрунтування ерготерапевтичного втручання; здобувач не здатний пояснити результати виконаної роботи.

Критерії оцінювання презентації, доповідей, рефератів

Таблиця 5

Критерії оцінювання презентації, реферату

Кількість балів	Відповідність поставленом у завданню	Аналітично-функціональна та заняттєва складова	Обґрунтованість ерготерапевтичних підходів і втручань	Структурованість і логіка подання матеріалу
3 бали	Робота повністю відповідає темі та меті завдання; зміст чітко спрямований на розкриття проблематик и ерготерапії при захворюваннях нервової системи та безпосередньо пов’язаний із програмними темами дисципліни	Продемонстровано глибоке розуміння порушень заняттєвої активності, когнітивних, сенсорних і функціональних обмежень; здійснено самостійний аналіз клінічно орієнтованої ситуації або профілю пацієнта; висновки є логічними, аргументованими та професійно виваженими	Чітко обґрунтовано вибір ерготерапевтичних стратегій і втручань з урахуванням індивідуальних потреб пацієнта, етапу реабілітації та цілей відновлення; простежується зв’язок між теоретичними моделями ерготерапії та практичною діяльністю фахівця	Робота має чітку та послідовну структуру; матеріал подано логічно; вступ, основна частина і висновки взаємопов’язані та формують цілісне уявлення про тему

2 бали	Робота загалом відповідає темі, однак окремі аспекти ерготерапії висвітлені поверхово або без чіткого співвіднесення з метою завдання	Аналітично-функціональна складова представлена частково; переважає описовий виклад без достатнього аналізу заняттєвих обмежень і функціональних проблем; узагальнення наявні, але потребують поглиблення	Основні ерготерапевтичні підходи подані коректно, однак обґрунтування вибору втручань є неповним або фрагментарним; зв'язок із практикою ерготерапевта простежується не в усіх аспектах	Загальна структура роботи збережена, проте можливі порушення логіки викладу, повтори або недостатня послідовність подання матеріалу
1 бал	Робота має формальний або слабкий зв'язок із темою; мета завдання реалізована частково або не простежується	Аналітично-функціональна складова майже відсутня; матеріал подано у вигляді несистематизованого опису без аналізу заняттєвої активності та функціональних порушень	Ерготерапевтичні підходи висвітлені поверхово, без обґрунтування їх доцільності та відповідності потребам пацієнта; аргументація відсутня або некоректна	Структура роботи нечітка; виклад матеріалу фрагментарний або хаотичний, що ускладнює розуміння змісту та логіки подання

9.4 Особливості набору балів за видами навчальної діяльності здобувача для кожної форми підсумкового (семестрового) контролю.

Розподіл балів за темами занять

Поточне оцінювання та самостійна робота														
Модуль 1				Модуль 2								ПТ	ДБ	
1-1	1-2	1-3	тес т	2-1	2-2	2-3	2-4	2-5	2-6	2-7	тес т			
6	9	9	13	7	7	7	7	7	7	4	13	96	4	
Розподіл балів за видами діяльності:														
УО		3	3		3	3	3	3	3	3			24	
Р	3		3										6	
П		3											3	
З	3	3	3										9	
ПЗ(СК)					4	4	4	4	4	4	4		28	
	37				59									
Загальна рейтингова оцінка												100		

Умовні позначення, що використовуються в таблиці:

ДБ – додаткові бали

ПТ – підсумок по темах та СР

УО – усне опитування на семінарському занятті

Р – написання реферату

П – створення презентації

З – захист презентації, реферату на семінарському занятті

ПЗ(СК) – виконання практичного завдання (ситуативного кейсу)

Розподіл балів за видами діяльності

Вид діяльності студента	Максимальна кількість балів за одиницю	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів за семестр	Форма контролю
Усне опитування на семінарських заняттях	3	8	24	Залік
Підготовка презентацій	3	1	3	
Підготовка рефератів	3	2	6	
Практичне завдання (ситуативний кейс)	4	7	28	
Захист рефератів, презентацій на семінарських заняттях	3	3	9	
Тестування	13	2	26	
Додаткові бали за участь в студентських конференціях, круглих столах, тощо	4	1	4	
Разом			100	

9.5 Шкала оцінювання результатів підсумкового контролю, що використовується в Університеті

Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за стобальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	Значення оцінки
A	90 - 100 балів	«зараховано» /«passed»	Відмінно - відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	80 - 89 балів		Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 - 79 балів		Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 - 74 балів		Задовільно - посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності

E	60 - 68 балів		Достатньо - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	30-59 балів	«не зараховано»/ «failed»	Незадовільно - потрібно додатково працювати для отримання позитивної оцінки
F	1-29 балів		Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням курсу

10 Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Потапова Л. В. Ерготерапія як новий підхід до фізичної реабілітації / Л. В. Потапова, А.В. Козачок, О.В. Потапова // Вісник Запорізького національного університету. 2017. №1. С.154-160.
2. Мангушева О.О. Заняттєва активність та її компоненти: визначення ключових термінів ерготерапії як окремої науково обґрунтованої професії /О.О. Мангушева// Спортивна медицина і фізична реабілітація. 2018. № 2. С. 54-61.
3. Основи реабілітації, фізичної терапії, ерготерапії: [підручник]/ [Л.О. Вакуленко, В.В. Клапчук, Д.В. Вакуленко, О.В. Кутакова, Г.В. Прилуцька, А.В. Руцька, І.П. Багрій];за заг.ред. Л.О. Вакуленко, В.В. Клапчука.– Тернопіль: ТДМУ, 2018. 372 с.
4. Швесткова Ольга, Свєцена Катєржина та кол. Ерготерапія: Підручник. – Київ, Чеський центр у Києві, 2019. – 280 с
5. Бакалюк Т., Барабаш С., Бондарчук В. та ін. Практичні навички фізичного терапевта: дидактичні матеріали – Київ, 2022. – 164 с.
6. Єжова О.,Тимрук –Скоропад К., Ситник О. Терапевтичні справи: навчальний посібник – Житомир,ПП «Євро-Волинь»,2021.-152с.

Додаткова література

1. Куценко ОО. Вплив ерготерапії на рівень самообслуговування дітей з церебральним паралічем. Слобожанський науково-спортивний вісник. 2018; 3(65) – С. 35-41.
2. Мазєпа М. Сучасна парадигма ерготерапії / Марія Мазєпа // Вісник Прикарпатського університету. Серія: Фізична культура. – 2017. – Вип. 25/26. – С. 174–180.
3. Медико-біологічні основи фізичної терапії, ерготерапії ("Нормальна анатомія" та "Нормальна фізіологія") : навч. посіб. / Мирослава Гриньків, Тєтяна Куцєриб, Станіслав Крась, Софія Маєвська, Федір Музика. – Львів : ЛДУФК, 2019. – 146 с.

Інформаційні ресурси

1. OTTheory. *Theories and Models Database*. URL: <https://ottheory.com/theories-and-models>
2. Physiopedia. *Physiopedia: Universal access to rehabilitation knowledge*. URL: <https://www.physio-pedia.com/home/>